

EL PAS DEL TEMPS

DURADA

 45 MINUTS

DIFICULTAT

ÀMBITS

Ós bru

Hàbitat pirinenc

Espai compartit

Cultura i Patrimoni

ÀREES

- Coneixement del medi social i cultural

COMPETÈNCIES

- Competència en el món actual: Analitzar paisatges tenint en compte els factors socials i naturals que els configuren

ACTIVITAT

■ Descripció de l'activitat

L'activitat consisteix en una comparació i anàlisi de dos ortofotomapes del poble o ciutat de l'escola, de l'any 1946 o 1956 i l'actual, mitjançant la delimitació de diferents usos del sòl i mitjançant la reflexió de jocs i joguines utilitzades en cada moment històric.

MATERIALS

■ Material necessari

- Impressió dels mapes de <http://www.icc.cat/vissir3/> de l'Institut Cartogràfic de Catalunya
- Colors
- Transparències i retoladors permanents (opcional)

■ Maleta pedagògica:

- Mostres de mapes principals poblacions.

OBJECTIUS I CONTINGUTS D'APRENTATGE

■ Competències

- Competència en el món actual: Analitzar paisatges tenint en compte els factors socials i naturals que els configuren

■ Objectius d'aprenentatge

- Cercar similituds i diferències entre els dos ortofotomapes
- Identificar diferents elements a partir de les imatges aèries
- Reconèixer el paisatge com a font d'informació d'una societat i un moment determinat

■ Continguts d'aprenentatge

- Anàlisi d'ortofotomapes
- Identificació dels diferents usos del sòl a partir d'imatges aèries
- Comparació de dos mapes
- Anàlisi dels resultats
- Jocs i joguines com a reflex del tipus de vida d'una societat
- Invenció d'un possible marc paisatgístic per a un futur

QUÈ CAL SABER?

■ Concepte de paisatge

El Conveni Europeu del Paisatge (any 2000) insta a les diverses societats d'Europa a definir uns objectius de qualitat paisatgística, ja que es reconeix el paisatge com un dret però també com un deure.

En aquest conveni, es defineix el paisatge com “qualsevol part del territori tal i com percep la població, el caràcter del qual sigui el resultat de l'acció i la interpretació de factors naturals i/o humans.

Cadascú de nosaltres viu en un paisatge concret, que té uns elements biòtics, abiòtics i antròpics, que són percebuts de manera molt diferents per a cada individu, però que ens donen una informació increïble sobre la manera de viure de la societat en qüestió.

És a partir de la comparació de mapes i imatges aèries que podem percebre els diferents usos del sòl i la seva evolució al llarg del temps, gràcies a la web lliure per a la cerca i consulta d'informació de l'Institut Cartogràfic de Catalunya.

■ Ús del programa (vissir3)

El programa vissir3 és de fàcil utilització i ens permetrà descarregar les dues imatges amb les que treballarem l'activitat i consultar les intermèdies si s'escau.

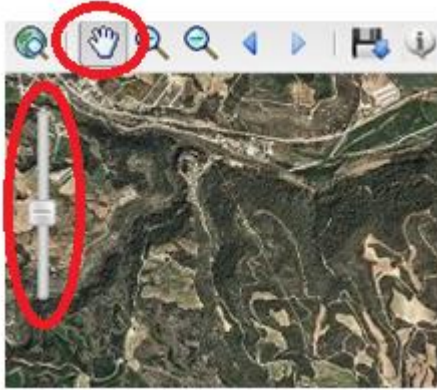
Per a accedir al programa no cal cap tipus de registre.

Podeu seguir les següents instruccions:

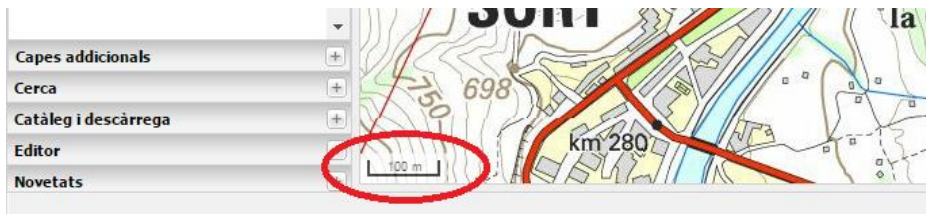
- **Entreu a la web <http://www.icc.cat/vissir3>** . A la pantalla principal hi trobareu el mapa de Catalunya i un seguit d'eines al marge superior i esquerra de la imatge

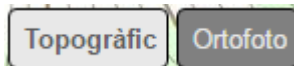
- Amb el Zoom i el botó “mà” podeu apropar-vos al vostre municipi.

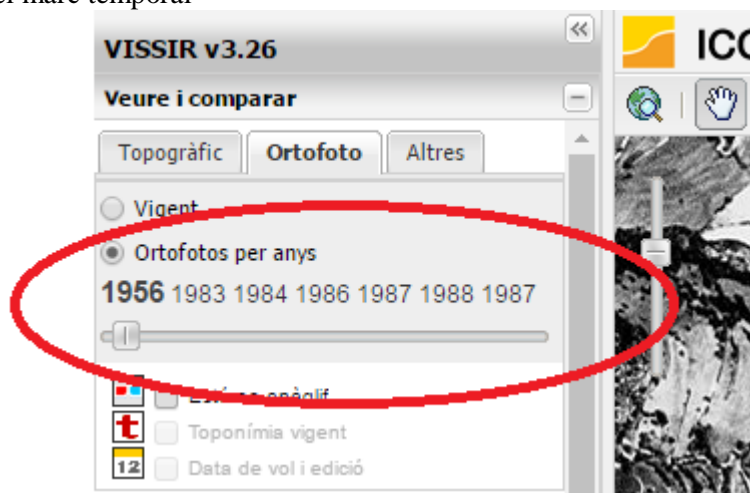
- La recomanació que us fem és que l'escala obtinguda sigui entre 100 i 200 metres.

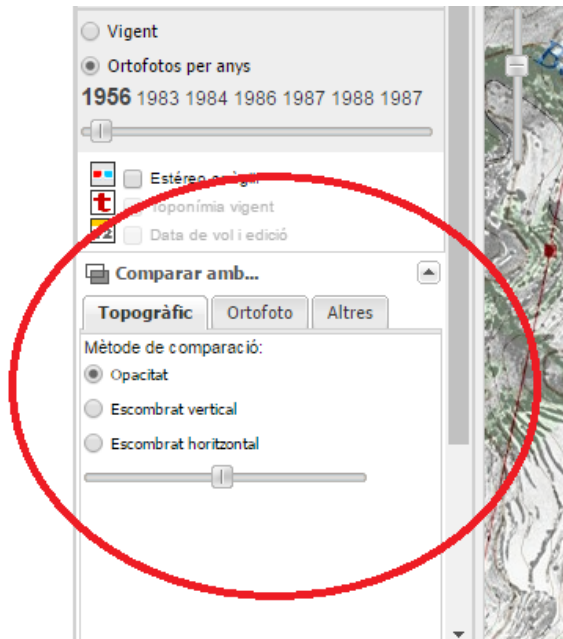
- A la part dreta hi trobareu el boto que us permetrà fer el pas de “topogràfic” a “ortofoto”. Utilitzeu-lo per identificar millor els elements que us permetran escollir els límits de la imatge a treballar.

- Quan tingueu els límits ben definits, deixeu la pantalla d'“ortofoto” i aneu a la part esquerra de la pantalla. A allà podeu escollir “ortofotos per anys” i podreu moure la barra per desplaçar-vos en el marc temporal

- També podeu escollir la opció de “comparar”, de manera que pugueu jugar a veure i comparar les dues imatges escollides (1956 i actual) observant els canvis de manera més òptima.

- Quan tingueu la pantalla tai i com vulgueu treballar-la només cal que feu una captura de pantalla per a poder-la guardar com a imatge. Hi ha la opció d'imprimir la imatge i guardar-la en PDF però en aquest cas perdreu visió i l'ortofoto us quedarà més petita. És per això que recomanem fer una captura de pantalla i que la gestioneu fora d'aquest programari

ACTIVITAT

■ Dinàmiques abans de l'activitat

Com a dinàmica prèvia a l'activitat es proposa als alumnes portar o esmentar un joc o joguina amb els que hi van jugar els seus avis quan eren petits, i portar o esmentar una joguina de les més utilitzades per al seu lleure actual.

Amb aquest material cada nen presenta el seu joc i el del seu avi/a i després es fa una posada en comú dels materials i se'n cerquen similituds i diferències a partir dels materials de construcció (reutilitzats, tipus...), jocs col·lectius o individuals, durada del joc...

Amb aquesta dinàmica fem una petita introducció del moment socioeconòmic i cultural dels seus avis i del món actual.

La forma de viure era molt diferent? I de jugar? I el paisatge dels nostres avis, també deuria ser diferent al nostre?

■ Desenvolupament de l'activitat

Fase de preparació

El mestre ha de tenir preparat el material corresponent, a partir de la pantalla digital o imprès, que consta dels mapes que s'han explicat anteriorment:

- **Ortofoto actual del poble i entorn immediat**
- **Ortofoto actual del poble i entorn (any 46/56)**

L'escala dels dos mapes ha de ser la mateixa, prou detallada perquè es vegin els diferents usos del sòl però que amplii suficient per poder veure part de l'entorn del poble o ciutat de l'escola.

Agruparem els alumnes a l'aula i els explicarem que farem un viatge cartogràfic a través del temps, des del moment en que els seus avis jugaven amb aquelles joguines fins a l'actualitat.

Mostrem els dos mapes en qüestió citant els elements que coneixem i ubicant els alumnes en l'espai cartografiat, perquè comencin a notar les diferències que hi ha entre els dos. Podem ubicar on es troba avui la nostra escola? Si hi era en el primer mapa, ha canviat la seva forma o mida? Quins elements estan més canviats?

Aquesta primera part on els alumnes s'habituen a la observació i anàlisi de les ortofotos, es pot fer amb el suport de la pantalla digital, i a través de la web del [vissir3](#).

Aquesta pluja d'idees i reflexions, condueix al moment en que tots junts hem de definir de 4 a 6 usos del sòl, que dependrà del paisatge i del cicle educatiu corresponent.

Els usos del sòl s'hauran de pintar damunt dels mapes, de manera que han de ser fàcils d'identificar, delimitar i pintar.

Alguns dels exemples, que poden variar immensament en funció de l'entorn i del curs, podrien ser:

- Aigua
- Construccions urbanes
- Prats
- Boscos
- Conreus
- ...

Fase de realització

Una vegada tinguem clars els usos del bosc, prepararem una llegenda, de manera que cada un dels usos del sòl faci referència a un color en concret.

En petits grups o de forma individual, es pintaran els dos mapes impresos, de manera que quedin pintats finament amb els colors corresponents als usos del sòl i a la llegenda.

S'aconsella no pintar directament al mapa i fer-ho a transparències ubicades just al damunt, amb retoladors permanents mitjançant un color o una llegenda, però també es pot fer damunt del mapa.

És un treball entretingut perquè caldrà mirar bé els dos mapes i intentar no confondre les parts que s'estan pintant.

ORTOFOTO D'ESTERRI D'ÀNEU (2016)

ORTOFOTO D'ESTERRI D'ÀNEU (2016)

Per als alumnes de cicle mitjà es proposa fer una graella damunt del mapa de 10 per 10, de manera que quedin 100 quadrats i es pinti cada quadrat només del color de l'ús del sòl que destaca.

Síntesi

La part de síntesi de l'activitat consta en la posada en comú de les parts pintades, ja que segur que han sorgit dubtes a l'hora de pintar.

A partir d'aquí, es fa un rànquing dels usos del sòl, de més abundants a menys, per cadascun dels mapes.

Si s'ha fet amb transparències es poden comparar amb més agilitat i de forma més visual.

Els alumnes debaten els resultats de cada petit grup i se n'intenten esbrinar les causes d'aquestes modificacions en el paisatge.

Pel als alumnes de cicle superior es proposa dibuixar amb llapis damunt la imatge pintada, la graella de 10 per 10, de manera que quedi l'ortofoto amb 100 quadrats. Cada grup contarà quants quadrats hi ha per a cada color, tenint en compte que els que hi hagi diferents colors, hauran de contar el més extens.

D'aquesta manera, si anoten al costat de la llegenda el número de quadrats de cada colors que han obtingut, podran tenir el percentatge de cada ús del sòl i poder comparar numèricament les dades entre un i l'altre ortofoto.

Quins són els canvis més significatius en el paisatge? Es pot treure una relació entre el tipus de joc o joguina que hem esmentat al iniciar l'activitat amb el tipus de paisatge que tenim? El paisatge ens pot donar informació sobre el tipus de vida, cultura, economia... que té un territori concret?

AVALUACIÓ

L'avaluació consisteix en pintar novament el mapa actual, amb els canvis que creuen que trobaran els seus nets quan visquin al mateix poble o ciutat i vagin a la mateixa escola.

El joc també haurà canviat? Creuen que el paisatge canviarà molt? El rànquing dels usos del sòl serà el mateix o imaginem que canviarà?

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES /RECOMANACIONS

1.) Comparem xifres:

Els mapes pintats quedaran amb formes més o menys geomètriques pintades, si no s'ha fet l'estratègia de la graella, de manera que es pot treballar la geometria i les àrees, calculant aproximadament les superfícies que corresponen a casa ús del sòl, i per tant, potenciant un debat amb xifres reals

2.) La vida quotidiana del paisatge:

Amb l'activitat proposada hauríem d'haver percebut la importància del paisatge en l'estudi socioeconòmic i cultural d'un territori. Per tant, es proposa als alumnes que facin un redactat del dia a dia d'un nen del mapa del 1956 i un altre de l'actualitat, amb els horaris de llevar-se, la dieta, les obligacions, l'oci...

Si es fa en forma esquemàtica amb una taula amb els horaris, facilitarà la comparació entre els dos moments.

3.) Activitat exterior d'interpretació del paisatge:

Es proposa sortir de l'aula i adreçar-nos a un indret amb bona visibilitat del paisatge, per a fer una activitat d'interpretació.

Es recomana iniciar aquesta activitat amb una ubicació geogràfica a nivell de comarca, Catalunya o àmbits territorials propers que siguin d'interès, i un reconeixement d'aquells elements coneguts

Es recomana iniciar la interpretació a partir de la visualització dels elements més antics fins als més nous, passant des de la geologia i relleu que conforma el paisatge fins als elements més actuals.